

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การขับเคลื่อนของโลกาภิวัตน์ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาได้ส่งผลให้โลกอยู่ในภาวะไร้พรมแดนที่ผู้คนในโลกต่างล้วนมีชะตาชีวิตเกี่ยวข้องกันมากขึ้น และนำไปสู่ยุคแห่งการจัดระเบียบใหม่ทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมืองระหว่างประเทศ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสู่ระบบตลาดเสรี การพัฒนาจึงมีมิติเศรษฐกิจและการค้าพาณิชย์เป็นตัวนำ แต่การขาดกลไกทางสังคมในการกำกับ ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก และก่อให้เกิดปัญหาการจัดสรรทรัพยากรอย่างไม่เป็นธรรม นำไปสู่ปัญหาสถานะแวดล้อมที่ทวีความรุนแรงขึ้น ในขณะเดียวกันก็ทำให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะในกลุ่มเด็ก สตรีและชนกลุ่มน้อย ตลอดจนความเสี่ยงต่างๆ ที่สืบเนื่องจากหลายๆ กรณี จนกระทั่งกลายเป็นประเด็นปัญหาข้ามพรมแดน ซึ่งโครงสร้างและกระบวนการพัฒนาเช่นนี้ ผลักดันให้เกิดการอพยพเคลื่อนย้ายแรงงานทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ ที่สะท้อนถึงปัญหาสิทธิมนุษยชน ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์และความยุติธรรมทางสังคม (โครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ, 2547: 131; สุริชัย หวันแก้ว, 2548: 253-254)

การที่จะสร้างให้มวลมนุษยชาติมีความเป็นพลโลกที่มีความเข้าใจที่ดีต่อกัน มีความรับผิดชอบ และมีความรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยยอมรับความแตกต่างทางวัฒนธรรม จึงเป็นอุดมการณ์อันสูงส่งที่ต้องยึดมั่นร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2539) ดังคำกล่าวของคิลแฮร์ เดอ ชาร์แดง (Teilhard de Chardin) ที่ว่า “ยุคสมัยของการแยกรัฐแยกชาติได้หมดลงแล้ว ถึงเวลาที่เราจะละทิ้งอคติเก่าๆ เพื่อการอยู่รอดและร่วมกันสร้างโลก” (*The age of nations is past, the task before us now, if we are to survive, is to shake off our ancient prejudices, and build the earth.*) (Association of World Citizens, 2006)

ลาสโซล กรอฟ และรัสเซล (Laszlo, Grof and Russell) นักปราชญ์ชาวตะวันตกได้เสนอแนวคิดการปฏิวัติจิตสำนึก (consciousness revolution) ที่ว่า “อารยธรรมตะวันตกจะพาโลกทั้งโลกเข้าสู่สภาวะวิกฤติ อารยธรรมวัตถุนิยม บริโภคนิยมไม่สามารถจะพาโลกต่อไปได้อย่างมีคุณภาพ วิธีเดียวที่รอดจากวิกฤติคือการปฏิวัติจิตสำนึก” ซึ่งการปฏิวัติจิตสำนึกคือการมองเลขตัวตน (self transcending) ไปสู่การนึกถึงผู้อื่น เคารพศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ มีความรักเพื่อนมนุษย์และธรรมชาติทั้งปวง (ประเวศ วัชชี, 2547: 138) อย่างไรก็ตาม การแก้ปัญหาต้องเกิดจาก

การสร้างความร่วมมือและประสานงานในทุกระดับ และเปลี่ยนแนวคิดไปสู่โลกาภิวัตน์เชิงซ้อนที่
เกิดจากการผสมผสานระหว่างโลกาภิวัตน์ด้านเศรษฐกิจและโลกาภิวัตน์ด้านความสำนึก
(globalization of consciousness) โดยการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ การเสริมสร้างประชาสังคม
และความเป็นพลโลก (สุริชัย หวันแก้ว, 2548: 253-254)

แนวคิดการปฏิบัติจิตสำนึกและการก้าวสู่โลกาภิวัตน์ด้านความสำนึกต่างมีความเกี่ยวข้อง
และมีจุดมุ่งหมายเดียวกันกับแนวคิดสำนึกสากล (global-mindedness) หรือสำนึกนานาชาติ
(Worldmindedness) ที่มุ่งสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างมวลมนุษยชาติ หนึ่ง ในระยะแรกนักวิชาการ
นิยมใช้คำว่าสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) แต่ต่อมาเฮทท์ (Hett) ชมิดท์ (Schmidt) บาร์เนส
(Barnes) และเคอเล็ทเทอร์ (Curltlet) ได้เสนอให้ใช้คำว่าสำนึกสากล (global-mindedness) แทน
เพื่อให้เหมาะสมกับบริบททางสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป (Der Karabetian, Shang and Hsu, 1983; Barnes
and Curltlet, 1985 อ้างถึงในฉัตรภรณ์ หลาวทอง, 2544: 10-11; Saxton, 1995)

จากการศึกษาความเป็นมา พบว่า แนวคิดสำนึกสากลเริ่มขึ้นภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2
ในช่วงปี ค.ศ.1945 – 1950 ภาวะตึงเครียดระหว่างนานาชาติ ทำให้นักวิชาการเริ่มหันมาสนใจลัทธิ
สากลนิยม (Universalism) หรือลัทธินานาชาตินิยม (Internationalism) มากขึ้น โดยเชื่อว่ามนุษย์
ทุกคนเกิดมาเท่าเทียมกัน จึงพึงได้รับสิทธิต่าง ๆ โดยไม่คำนึงถึงความแตกต่างด้านเพศ ชนชั้น
และเชื้อชาติ นอกจากนั้นยังพยายามที่จะทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างชาติ รวมทั้งการติดต่อกัน
วัฒนธรรม และการที่ประเทศต่างๆ ล้วนอยู่ในสังคมโลกที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน จึงควรเห็น
ความสำคัญของการสร้างความร่วมมือระหว่างประเทศที่จะนำไปสู่การกำหนดกฎหมายระหว่าง
ประเทศและการตั้งองค์กรระหว่างประเทศ เพื่อใช้จัดระเบียบโลกและสร้างระบบถ่วงดุลอำนาจมิ
ให้ชาติใดชาติหนึ่งมีอำนาจเหนือชาติอื่น อันจะนำมาซึ่งสันติภาพของสังคมโลก (Hett, 1993 อ้าง
ถึงใน ฉัตรภรณ์ หลาวทอง, 2544: 9; Saxton, 1995)

องค์กรแห่งแรกที่สำคัญกับการพัฒนาความเข้าใจอันดีให้เกิดขึ้นในโลก คือ
ยูเนสโก (UNESCO) โดยในช่วงปี ค.ศ. 1947-1948 ได้จัดประชุมในหัวข้อเกี่ยวกับความเข้าใจ
ระหว่างชาติ การจัดการศึกษาเพื่อสำนึกนานาชาติหลายครั้ง ในการประชุมเรื่อง “Tensions That
Cause Wars” และ “Toward World Understanding” มีประเด็นเกี่ยวข้องกับความอคติในเรื่องชาติ
พันธุ์ ความก้าวร้าวของลัทธิชาตินิยมในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 และสำนึกนานาชาติ
(Worldmindedness) อันเป็นกรอบในการให้ความสำคัญกับการให้คุณค่าในเรื่องของการมองโลก
เกี่ยวกับสภาพปัญหาของมนุษยชาติ มากกว่าการเป็นคนของชาติใดชาติหนึ่งเฉพาะ และได้เสนอ
แนวคิดกว้างๆ เกี่ยวกับสำนึกนานาชาติ (Worldmindedness) ไว้ว่า

“บุคคลที่มีสำนึกนานาชาติสูง จะต้องเป็นผู้ที่ยอมรับและไม่รังเกียจบุคคลที่นับถือ
ศาสนาหรือมีเชื้อชาติแตกต่างจากตน เห็นว่ามนุษย์ทุกคนควรมีเสรีภาพในการนับถือ
ศาสนา ไม่กีดกันการอพยพย้ายถิ่นข้ามชาติ บุคคลสามารถอยู่ที่ใดๆ ในโลก ควรมีรัฐบาล

โลกหรือกฎหมายระหว่างประเทศที่จะดูแลให้ทุกคนในโลกอยู่ดีกินดีและมีสิทธิเท่าเทียมกัน องค์การระหว่างประเทศควรเป็นผู้กำหนดราคาสินค้าต่างๆ และสร้างข้อตกลงทางการค้ากับนานาประเทศ มีความชื่นชมในการเป็นพลเมืองโลกมากกว่าการเป็นพลเมืองของชาติใดชาติหนึ่ง เห็นความสำคัญของประเทศอื่นๆ นอกเหนือจากประเทศของตนเอง ไม่มีอคติในเรื่องเชื้อชาติ สนับสนุนให้ทุกชาติได้รับการศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ของโลก” (UNESCO, 1950 Cited in Saxton, 1995)

การให้ความสำคัญของการศึกษาเพื่อสำนักสากลของยูเนสโก (UNESCO) ในการประชุมนานาชาติหลายๆ ครั้งสะท้อนถึงหน้าที่สำคัญของการศึกษาอันหมายถึงการพัฒนาบุคคลโดยการปลูกฝังค่านิยมทางสังคมและวัฒนธรรมทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ทั้งโดยเปิดเผยและแอบแฝง (ชนิดา รักษ์พลเมือง, 2534: 123) ซึ่งสำนักสากลจัดเป็นองค์ประกอบด้านเจตคติของพลโลก (attitude of World citizenship) หรือเรียกว่าจิตสำนึกในความเป็นพลโลก (นิภา สุขพิทักษ์, 2535) สำนักสากลจึงเป็นความรู้ที่มึความรู้ ความคิด และความเชื่อเป็นรากฐานสำคัญ และมีอิทธิพลต่อแนวโน้มการแสดงพฤติกรรม ดังนั้น แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสำนักสากลจึงเป็นแนวทางหนึ่งที่สำคัญในการสร้างความเป็นพลโลกให้มีความตระหนักถึงสิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของมวลมนุษยชาติ โดยไม่คำนึงถึงเพศ ชนชั้นและเชื้อชาติที่แตกต่างกัน เป็นการปฏิบัติจิตสำนึกให้เกิดการสำนึกรู้ และการเลิตัวตนจากตนเองออกไปสู่การนึกถึงผู้อื่น อันจะนำมาสู่คุณภาพและสันติภาพของสังคมโลก

การจัดการศึกษาเพื่อสำนักสากล (Education for Global-mindedness) หรือที่เรียกกันทั่วไปว่าโลกศึกษา (Global education) (Saxton, 1995) จึงมีความมุ่งหมายเช่นเดียวกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลก (Education for World citizenship) ซึ่งเป็นการเตรียมเยาวชนให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโลกที่ประเทศต่างๆ ต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันอย่างแท้จริง โดยปลูกฝังให้เยาวชนมีทรรศนะการมองโลกที่กว้างกว่าเดิม มีความเข้าใจว่าตนเป็นพลเมืองของโลก เท่าๆ กับที่ตนเป็นพลเมืองของประเทศที่อาศัยอยู่ โดยมีความเข้าใจถึงสิทธิ บทบาท หน้าที่และความรับผิดชอบที่ตนมีต่อโลก ตลอดจนร่วมกันสร้างประวัติศาสตร์และร่วมเผชิญชะตากรรมที่เกิดขึ้น

สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อสำนักสากลในประเทศไทยนั้นเป็นไปในลักษณะของการจัดการศึกษาเพื่อความเป็นพลเมืองหรือพลเมืองศึกษา (Civic education) และความเป็นพลโลก หรือพลโลกศึกษา (Citizenship education) โดยพลเมืองศึกษาเริ่มเป็นรูปเป็นร่างและถูกบรรจุไว้ในหลักสูตรในช่วงหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง (พ.ศ. 2475-2520) แต่แนวคิดพลเมืองศึกษายังคงมีกรอบความคิดที่จำกัดเฉพาะการเป็นพลเมืองดีของประเทศเท่านั้น จนกระทั่งภายหลังการปฏิรูปการศึกษาและประกาศใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2544 แนวคิดเรื่องพลเมืองศึกษาเริ่มขยายขอบเขตและมีความคล้ายคลึงกับแนวคิดเรื่องพลโลกศึกษามากขึ้น โดยพลเมือง

ศึกษาเป็นการเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของประเทศ สำหรับพลโลกศึกษาเป็นการเตรียมเยาวชนให้เป็นพลเมืองดีของโลก (Pitiyanuwat and Sujiva, 2005)

อย่างไรก็ตาม จากงานวิจัยเรื่องการพัฒนามาตรฐานศึกษาศาสนาตามบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย ณีฎฐกรณ์ หลาวทอง (2544) ได้ให้นิยามศึกษาศาสนาตามบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย หมายถึง ทรศณะการมองโลกด้วยมุมมองที่กว้างไกล ขอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม มีการใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้ทรัพยากรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เห็นว่าทุกประเทศต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษย์ทุกคนในโลกต่างเป็นหนึ่งในสมาชิกพลโลก มีสิทธิ เสรีภาพ และมีความเสมอภาคกัน ซึ่งศึกษาศาสนาตามบริบทสังคมวัฒนธรรมไทย ประกอบด้วย การขอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก การพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันโดยสันติ และการเป็นสมาชิกพลโลก

เมื่อพิจารณาจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 จะพบว่ามิสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาเพื่อความเป็นพลโลกซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดศึกษาศาสนา ดังนี้

“มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไปนี้

(1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเอง และความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ และสังคมโลก รวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

(2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการ การบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

(3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

(4) ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

(5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข”
(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา, 2549)

นอกจากนี้ยังได้มีการกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ไว้ประการหนึ่งว่า “ให้ผู้เรียนปฏิบัติตนตามหน้าที่ของการเป็นพลเมืองดีตามกฎหมาย ประเพณี และวัฒนธรรมไทย ดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมไทยและสังคมโลกอย่างสันติสุข” พร้อมทั้งกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละช่วงชั้นลงไปอีก แต่ในภาพรวม เมื่อเทียบกับ

กระแสการกระจายอำนาจลงสู่ท้องถิ่น ที่ต้องการกำลังคนที่มีโลกทัศน์สากลและจิตสำนึกที่ดีต่อท้องถิ่นแล้ว เรื่องโลกศึกษาและพลเมืองศึกษาก็ยังขาดทั้งน้ำหนักและความชัดเจน ซึ่งอาจทำให้เรื่องที่มีความสำคัญนี้ลบลื่อนไปเป็นเพียงวิชาที่สอนไปอย่างแแกน ๆ ในโรงเรียนเท่านั้น

(อมรวิรัช นาคทรพรพ, 2545)

ด้วยเหตุนี้จึงจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสำนึกสากลให้เกิดขึ้นในสังคมไทย โดยเฉพาะการจัดการศึกษาให้กับกลุ่มเยาวชนในช่วงวัยรุ่นหรือเยาวชนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เนื่องจากเยาวชนกลุ่มนี้มีศักยภาพที่จะเรียนรู้และเข้าใจสำนึกสากลด้วยเหตุผลหลายประการ ประการแรก บุคคลมีแนวโน้มจะมีสำนึกสากลสูงขึ้นตามอายุ เนื่องมาจากวุฒิภาวะที่สูงขึ้น (Gillan, 1995) ประการที่สอง พฤติกรรมทางจริยธรรมของวัยรุ่นขึ้นอยู่กับอิทธิพลของสังคม และกระบวนการขัดเกลาทางสังคมของบุคคล สิ่งที่ต้องการถูกต้อง คือ สิ่งที่คนในสังคมส่วนมากยอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงามที่ถูกต้องควรในลักษณะที่เป็นสากลนิยมซึ่งจัดอยู่ในระดับจริยธรรมอย่างมีวิจรรณญาณ (post conventional level) ในระดับจรรยาวิพากษ์ 3 ชั้น ของโคลเบอร์ก (Kolhberg) (พรรรถทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2547: 167-170) อย่างไรก็ตาม ปัจจุบันกลับพบว่าเยาวชนเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมที่กลายเป็นปัญหาวิกฤตทั้งระดับประเทศและระดับโลกที่ต้องเร่งแก้ไข อันเนื่องมาจากสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยความรุนแรงทางกายภาพ ทั้งจากการฆาตกรรมหรือการก่อการร้ายระดับโลกและภาวะสงครามในกว่า 12 ประเทศ หรือแม้กระทั่งความรุนแรงจากโทรทัศน์และสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ (Jacobs, 1988 Cited in Rice, 1996: 17) จึงส่งผลให้เยาวชนมีค่านิยมแบบวัตถุนิยม บริโภคนิยม มีปัญหาทางเพศ ปัญหาการพนันและสื่อลามกอนาจาร ปัญหาการล่วงละเมิดและอาชญากรรม ตลอดจนการใช้ความรุนแรงในการแก้ปัญหา (สถาบันรามจิตติ, 2549: 5-6) การหาแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาเพื่อสำนึกสากลในเยาวชนกลุ่มนี้จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งท่ามกลางกระแสสังคมโลกาภิวัตน์

การขัดเกลาเยาวชนเพื่อส่งเสริมสำนึกสากลจึงเป็นหน้าที่ของสถาบันสังคมต่างๆ โดยเฉพาะโรงเรียนซึ่งเป็นสถาบันหลักในกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (socialization process) ที่จะช่วยถ่ายทอด ชักจูง พัฒนาองค์ความรู้ ทักษะ ทศนคติ ความเชื่อ ค่านิยมและวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นถัดไป แต่การที่โรงเรียนจะทำหน้าที่ได้ดีเพียงใดนั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายด้าน ทั้งปัจจัยภายในอันได้แก่การจัดระเบียบทางสังคมในโรงเรียน และปัจจัยภายนอก อันได้แก่บริบทหรือสภาพแวดล้อมทางสังคมของโรงเรียน (ชนิดา รักษ์พลเมือง, 2534: 123) อย่างไรก็ตาม การขัดเกลาเยาวชนนั้นไม่อาจปล่อยให้ทำหน้าที่ของโรงเรียนเพียงสถาบันเดียว สถาบันครอบครัว สื่อมวลชนและสถาบันทางสังคมอื่น ๆ จำเป็นต้องเข้าร่วมกระบวนการนี้กับโรงเรียนด้วย ดังทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมที่ว่าบิดามารดาหรือบุคคลที่มีอิทธิพลต่อสังคมเป็นต้นแบบพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมจริยธรรมของคนในสังคม (พรรรถทิพย์ ศิริวรรณบุษย์, 2547: 167-170)

ดังนั้น การจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลโดยมีโรงเรียนเป็นสถาบันหลักจึงต้องอาศัยการเข้ามามีส่วนร่วมของสถาบันครอบครัว สื่อมวลชน และสถาบันอื่น ๆ ด้วย

นอกจากนี้ จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสำนักสากล พบว่า นอกจากปัจจัยด้านสถานศึกษาแล้ว ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสำนักสากลอีกประการหนึ่ง คือ ปัจจัยด้านภูมิหลัง โดยบุคคลที่มีภูมิหลังต่างกันทั้งภูมิหลังด้านส่วนตัว ภูมิหลังด้านครอบครัว และภูมิหลังด้านการศึกษา จะมีสำนักสากลต่างกัน ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสำนักสากลของเยาวชน โดยได้เลือกกลุ่มที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานครซึ่งมีบริบทที่หลากหลาย เพื่อนำมาวิเคราะห์และนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลของเยาวชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสำนักสากลของเยาวชนในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลของเยาวชน

ขอบเขตของการวิจัย

1. สำนักสากล (Global-mindedness) ใช้กรอบแนวคิดของณัฐภรณ์ หลาวทอง (2544) ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการ คือ
  - การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม
  - การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก
  - การพึ่งพาอาศัยกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และ
  - การเป็นสมาชิกพลโลก
2. เยาวชนที่ศึกษา เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย เมื่อปีการศึกษา 2550 ในโรงเรียนประเภทสามัญศึกษา ซึ่งตั้งอยู่ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร
3. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากล ครอบคลุมแนวทางที่จัด โดยโรงเรียน ครอบครัว ชุมชนและสถาบันสังคมอื่น
4. แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลโดยโรงเรียน ครอบคลุม นโยบายการศึกษา เป้าหมายการศึกษา หลักสูตร (ประกอบด้วย การจัดสาระการเรียนรู้ การจัดกระบวนการเรียนรู้ และการประเมินผล) บทบาทของผู้สอน และบทบาทของผู้เรียน

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สำนักสากล หมายถึง เจตคติของบุคคลที่ให้ความสำคัญกับทรงสนะการมองโลกในฐานะที่ตนเองมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมโลก และมีความรับผิดชอบต่อโลกในฐานะสมาชิกคนหนึ่ง โดยการยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม ใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก เห็นว่าทุกประเทศต้องมีการพึ่งพาอาศัยกันและอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และถือว่ามนุษย์ทุกคนในโลกต่างเป็นหนึ่งในสมาชิกของพลโลกที่มีสิทธิ เสรีภาพ และมีความเสมอภาคกัน

การยอมรับความหลากหลายทางวัฒนธรรม หมายถึง ความรู้สึกชื่นชมและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมอื่น ๆ ไม่มองว่าวัฒนธรรมตนเองเป็นวัฒนธรรมที่ดีที่สุดเพียงอย่างเดียว สนใจเรียนรู้ในประเด็นต่าง ๆ ทางวัฒนธรรมหรือภาษาต่างประเทศ มีความต้องการที่จะติดต่อสัมพันธ์กับคนต่างชาติหรือต่างวัฒนธรรม

การใส่ใจต่อประเด็นปัญหาโลก หมายถึง ความรู้สึกใส่ใจและตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกทั้งประเด็นปัญหาที่ประสบอยู่ในปัจจุบันและปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยเฉพาะการใช้ทรัพยากรและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

การพึ่งพาอาศัยและอยู่ร่วมกันโดยสันติ หมายถึง ความรู้สึกเห็นคุณค่าของการอยู่ร่วมกันของมวลมนุษยชาติ ที่ต้องมีการพึ่งพาอาศัย ร่วมมือ และเข้าไปช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างนานาชาติ และเห็นความสำคัญของการอยู่ร่วมกันโดยสันติ

การเป็นสมาชิกพลโลก หมายถึง ความรู้สึกที่เห็นว่าตนเองมีฐานะเป็นสมาชิกหนึ่งในสังคมโลก นอกเหนือจากการเป็นสมาชิกของสังคมและประเทศของตน ปฏิบัติตามหน้าที่พลเมืองที่ดี มีความเห็นวามมนุษย์ทุกชาติ ทุกภาษามีความเสมอภาคกัน มีศักดิ์ศรีความเป็นคนเท่าเทียมกัน รู้สึกเห็นถึงคุณค่าเพื่อนมนุษย์ และเคารพในสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์คนอื่น ๆ

เยาวชน หมายถึง นักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2550 ในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากล หมายถึง ข้อเสนอการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลให้เกิดขึ้นในตัวของเขาวิชา โดยโรงเรียน ครอบครัว ชุมชนและสถาบันทางสังคมอื่น

ประโยชน์ที่ได้รับจากงานวิจัย

1. ได้ทราบถึงการมีสำนักสากลของเขาวิชาในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตพื้นที่กรุงเทพมหานคร และตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการมีสำนักสากลของเขาวิชา เพื่อนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลของเขาวิชา

2. สามารถนำข้อมูลที่ได้จากการเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลไปประกอบการวางแผนและกำหนดนโยบายการศึกษาในระดับต่างๆ ได้
3. เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาค้นคว้าวิจัยการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมสำนักสากลต่อไป